

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Tdo/35/2021
Identifikačné číslo spisu: 4620010176
Dátum vydania rozhodnutia: 29.03.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Pavol Farkaš
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:4620010176.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Pavla Farkaša a sudcov JUDr. Martiny Zeleňakovej a JUDr. Dušana Krč-Šeberu, na neverejnom zasadnutí konanom dňa 29. marca 2022 v Bratislave, v trestnej veci obvineného L. Z., pre zločin lúpeže podľa § 188 ods. 1, ods. 2 písm. d) Tr. zák. s použitím § 139 ods. 1 písm. a), písm. c) Tr. zák. a iné, o dovolaní obvineného L. Z. podanom prostredníctvom obhajkyne JUDr. Carmen Linkeschovej proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre z 10. decembra 2020, sp. zn. 4 To 72/2020, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Tr. por. dovolanie obvineného L. Z. s a o d m i e t a.

Odôvodnenie

Okresný súd Topoľčany (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvého stupňa“) rozsudkom z 5. augusta 2020, sp. zn. 3 T 7/2020 (ďalej aj „rozsudok“), uznal obvineného L. Z. (ďalej aj „obvinený“ alebo „dovolateľ“) vinným zo spáchania zločinu lúpeže podľa § 188 ods. 1, ods. 2 písm. d) Tr. zák. s použitím § 139 ods. 1 písm. a), písm. c) Tr. zák. a zo zločinu porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1, ods. 3 písm. a) Tr. zák. s použitím § 139 ods. 1 písm. a), písm. c) Tr. zák. na skutkovom základe v rozsudku uvedenom, za čo mu podľa § 188 ods. 2 Tr. zák., za zistených prirážujúcich okolností podľa § 37 písm. h), písm. m) Tr. zák. a nezistenej poľahčujúcej okolnosti podľa § 36 Tr. zák., postupom podľa § 38 ods. 2, ods. 5, § 41 ods. 1 Tr. zák. uložil úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 9 (deväť) rokov a 8 (osem) mesiacov a podľa § 48 ods. 2 písm. b) Tr. zák. ho na výkon trestu zaradil do ústavu so stredným stupňom strázenia, pričom mu zároveň podľa § 76 ods. 2, § 78 ods. 1 Tr. zák. uložil aj ochranný dohľad v trvaní 2 (dva) roky a podľa § 73 ods. 2 písm. c), písm. d), ods. 4 Tr. zák. a § 74 ods. 1 Tr. zák. ochranné protialkoholické liečenie ambulantné.

Krajský súd v Nitre (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) uznesením z 10. decembra 2020, sp. zn. 4 To 72/2020 (ďalej aj „napadnuté uznesenie/rozhodnutie“), odvolanie obvineného ako nedôvodné podľa § 319 Tr. por. zamietol.

Proti uzneseniu krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu podal obvinený vo svoj prospech, prostredníctvom obhajkyne JUDr. Carmen Linkeschovej, dovolanie (osobne podané na

okresnom súde dňa 18. marca 2021) z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. g), písm. i) Tr. por., teda, že bolo zásadným spôsobom porušené jeho právo na obhajobu; rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom a rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia. Obvinený mal za to, že obe rozhodnutia sú nesprávne a nezákonné, a to čo do výroku o vine, ako i vo výroku o treste, a sú výsledkom konania, ktoré vykazuje hmotnoprávne a procesnoprávne pochybenia. V rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. dovolateľ namieta porušenie svojho práva na obhajobu tým, že dňa 8. decembra 2020 bol prostredníctvom opatrovníčky maloletej poškodenej L. L. - advokátky JUDr. T. - vzatý súhlas poškodenej s trestným stíhaním späť, táto skutočnosť však podľa neho nebola na verejnom zasadnutí na krajskom súde oboznámená a pri rozhodovaní nebolo toto podanie zohľadnené, pričom malo mať významný až priam zásadný význam pri rozhodovaní. V rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. dovolateľ súdu vytkol, že pri rozhodovaní neprihliadal výlučne na skutočnosti a dôkazy, ktoré boli prebraté na hlavnom pojednávaní, a dokazovanie vyhodnotil nezákonným spôsobom, keď na základe vykonaného dokazovania uznal obvineného za vinného. V priebehu konania sa podľa neho nepodarilo preukázať, že skutok v zmysle podanej obžaloby spáchal. Súd sa oprel len o jednu svedeckú výpoveď L. L. z prípravného konania dňa 25. októbra 2019, pričom na ďalšie výpovede tejto svedkyne, ktoré sú v prospech obvineného, neprihliadal. Svedectvo L. L. je nevierohodné, pretože svoje výpovede v priebehu konania menila, súd by na ne teda nemal prihliadať vôbec. Súd však účelovo bral do úvahy len tie výpovede uvedenej svedkyne, ktoré sú v neprospech obvineného. Dovolateľ vyjadril názor, že ak má slúžiť výpoveď svedka ako jediný dôkaz preukazujúci vinu, musí byť jasný, logický, zrozumiteľný, presvedčivý, vierohodný a nesmie byť inými dôkazmi spochybniteľný, tieto atribúty však uvedená výpoveď nespĺňa. Bolo preto potrebné pribrať znalca z odboru klinická psychológia na posúdenie vierohodnosti a celkového intelektu osobnosti svedkyne. V súvislosti s videozáznamom zachyteným na mobilnom telefóne maloletej, obvinený namieta jeho získanie nezákonným spôsobom od neoprávnenej osoby, bez súhlasu súdu a pri absencii písomného záznamu o jeho získaní, pričom tento dôkaz ani nepreukazuje vinu dovolateľa. V rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. mal za to, že v danej veci neboli naplnené znaky skutkovej podstaty trestného činu lúpeže ani porušovania domovej slobody. Upozornil na skutočnosť, že na jednej strane je konanie obvineného právne kvalifikované ako konanie voči dieťaťu a blízkej osobe, na druhej strane nie je súdom akceptovaný zákonný výkon rodičovských práv a povinností podľa zákona o rodine, konkrétne právo otca na výchovu svojho maloletého dieťaťa. Otec má legitímne právo žiadať svoje maloleté dieťa, aby neuskutočňovalo kamerový záznam, ku ktorému došlo na základe pokynu matky. Obvinený nemal v záujme telefón maloletej zobrať a tento nebol v priebehu konania ani preukázaný. Obvinený sa v priebehu skutku nezmocnil cudzej veci ani na prechodnú dobu, nemohol teda splniť trestnoprávnu podmienku, a to úmysel prechodne ho používať, preto takéto konanie nenapĺňa znaky lúpeže. Absentuje tu subjektívna stránka trestného činu. Obvinený nemal v úmysle telefónu sa zmocniť, chcel len zabrániť natáčaniu videozáznamu. V tejto súvislosti potom došlo aj k porušeniu ustanovenia § 2 ods. 1 Tr. zák., teda zásady stíhania len zo zákonných dôvodov, a následne aj k nesprávnej aplikácii § 37 písm. h) a § 41 ods. 2 Tr. zák. Dovolateľ mal za to, že súd nemohol vyvodiť jednoznačný záver o naplnení znakov skutkovej podstaty trestného činu lúpeže, rozhodnutie je preto založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku a nesprávnom použití príslušných hmotnoprávnych ustanovení. Krajský súd sa ako súd odvolací stotožnil s názorom súdu prvého stupňa. Takýto postup je podľa názoru dovolateľa nezlučiteľný so zásadou spravodlivého konania. Uznanie viny je nesprávne, nezákonné, preto aj uloženie trestu odňatia slobody v stanovenej výmere je neprimerane prísne a nezákonné. Nezmocnenie sa mobilného telefónu ani na prechodnú dobu, nepreukázanie rozsahu použitého násillia voči maloletej a ďalšie skutočnosti sú podľa dovolateľa dôvodom na mimoriadne zníženie trestu podľa § 39 ods. 1 Tr. zák. So zreteľom na uvedené obvinený žiadal, aby Najvyšší súd vyslovil porušenie zákona uznesením krajského súdu z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. g), písm. i) Tr. por. v ustanovení § 319 Tr. por., a konaním, ktoré mu predchádzalo, aj v ustanoveniach § 2 ods. 9, § 34 ods. 1 Tr. por. v neprospech obvineného, a aby napadnuté uznesenie i rozsudok zrušil, vrátane ďalších rozhodnutí na ne nadväzujúcich, a aby okresnému súde prikázal vec v potrebnom rozsahu znova prerokovať a rozhodnúť.

Dovolanie bolo v zmysle § 376 Tr. por. zaslané na vyjadrenie ostatným stranám konania, ktoré by mohli byť rozhodnutím o dovolaní priamo dotknuté.

K dovolaniu obvineného sa vyjadrila prokurátorka Okresnej prokuratúry Topolčany (ďalej len „prokurátorka“) podaním doručeným okresnému súdu 4. mája 2021. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. uznala oprávnenosť výhrad obvineného a uviedla, že bolo povinnosťou odvolacieho súdu sa ešte pred rozhodovaním veci zaoberať obsahom podania opatrovnícky maloletej, teda späťvzatím súhlasu s trestným stíhaním pre trestný čin porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1, ods. 3 písm. a) Tr. zák., keďže bolo potrebné najskôr ako predbežnú otázku riešiť (ne)schválenie tohto úkonu súdom. S poukazom na uvedené sa k ostatným dôvodom dovolania ďalej nevyjadrovala a navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky vyslovil, že uznesením krajského súdu a konaním, ktoré mu predchádzalo, bol porušený zákon z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. v neprospech obvineného, a aby zrušil napadnuté uznesenie a prikázal krajskému súdu vec v potrebnom rozsahu znova prerokovať a rozhodnúť.

Vyjadrenie prokurátora bolo doručené obvinenému a jeho obhajkyni (I. ÚS 355/2015), ktorí sa k nemu ďalej nevyjadrovali.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „Najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní skúmal procesné podmienky pre jeho podanie a zistil, že dovolanie je prípustné [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. a), h), § 566 ods. 3 Tr. por.], bolo podané oprávnenou osobou [§ 369 ods. 2 písm. b) Tr. por.], v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Tr. por.), na zákonom určenom mieste (§ 370 ods. 3 Tr. por.), a súčasne spĺňa podmienky podľa § 373 ods. 1, ods. 2 a § 371 ods. 4 Tr. por., ako aj obsahové náležitosti uvedené v § 374 Tr. por. Najvyšší súd však zistil, že dovolanie je potrebné na neverejnom zasadnutí odmietnuť podľa § 382 písm. c) Tr. por., lebo je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por.

Vo všeobecnosti Najvyšší súd pripomína, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a nie je určené k náprave akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších, mimoriadnych, procesných a hmotnoprávných väd. Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená, preto predstavuje výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorá je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty.

Dovolací súd nie je povolaný na revíziu napadnutého rozhodnutia z vlastnej iniciatívy, práve naopak, z ustanovenia § 385 ods. 1 Tr. por. expressis verbis vyplýva, že je viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené. Viazanosť odvolacieho súdu dôvodmi dovolania sa však týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Tr. por.), nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Tr. por. z hľadiska ich subsumpcie a hodnotenia podľa § 371 Tr. por. Platí, že obsah konkrétne uplatnených námietok, tvrdení a právnych názorov, o ktoré sa v dovolaní opiera existencia určitého odvolacieho dôvodu, musí skutočne vecne zodpovedať zákonnému vymedzeniu podľa § 371 Tr. por., v opačnom prípade je dovolací súd oprávnený subsumovať námietky pod iný, zodpovedajúci dovolací dôvod tak, aby riadne podliehali dovolaciemu prieskumu.

Obvinený uplatnil dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. g), písm. i) Tr. por., dovolaním však napadol i výrok o treste. Vzhľadom k tomu, že Trestný poriadok vymedzuje vo vzťahu k výroku o treste dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h) Tr. por., Najvyšší súd podrobil uplatnené námietky aj prieskumu zodpovedajúcemu tomuto dovolaciemu dôvodu.

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Konštantná judikatúra odvolacieho súdu právo na obhajobu chápe ako vytvorenie podmienok pre dôslednú, plnú realizáciu procesných práv obvineného a jeho obhajcu, a zákonný postup pri reakcii

orgánov činných v trestnom konaní a súdu na ich uplatnenie. Ak ide o porušenie tohto práva, pre zákonnú relevanciu z hľadiska naplnenia dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. je rozhodujúci jeho charakter, ktorý musí dosahovať stupeň zásadnosti. O zásadné porušenie práva ide najmä v prípade, ak došlo k procesnému pochybeniu súdu alebo orgánov činných v trestnom konaní, a v dôsledku takéhoto pochybenia bolo odňaté alebo znemožnené riadne uplatnenie konkrétnych procesných práv obvineného, pričom takéto porušenie kardinálnym, teda kľúčovým spôsobom zasiahlo do možnosti obvineného uplatniť jeho základné právo brániť sa proti tvrdeniam obžaloby.

Dovolateľ namietal zásadné porušenie jeho práva na obhajobu tým, že:

- späťvzatie súhlasu maloletej poškodenej s trestným stíhaním nebolo na verejnom zasadnutí pred krajským súdom dňa 10. decembra 2020 oboznámené;
- krajský súd pri rozhodovaní o odvolaní nezohľadnil späťvzatie súhlasu maloletej poškodenej s trestným stíhaním, hoci malo zásadný význam pri rozhodovaní o vine obvineného.

Po preskúmaní spisového materiálu dovolací súd zistil, že prvá z uvedených námietok obvineného sa nezakladá na pravde. Svedčí o tom obsah Zápisnice o verejnom zasadnutí Krajského súdu v Nitre zo dňa 10. decembra 2020, z ktorej je zrejmé, že po tom, ako bolo vydané opatrenie o vyhotovení zápisnice diktovaním, predsedníčka senátu konštatovala a zároveň zobrala na vedomie, že „opatrovníčka maloletej poškodenej L., JUDr. T., písomným podaním adresovaným krajskému súdu a doručeným mu 09.12.2020 podľa § 212 ods. 2 Tr. por. vzala späť súhlas s trestným stíhaním pre zločin porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1, ods. 2 písm. a), ods. 3 písm. a) Tr. zák.“, čím bol zároveň oboznámený obsah tohto stručného podania, a to za prítomnosti obvineného i jeho obhajkyne. Strany konania vrátane obvineného mali následne na verejnom zasadnutí možnosť sa v odvolacom konaní vyjadriť nielen k meritu veci, ale i k návrhom na doplnenie dokazovania, o ktorých (návrhoch) bolo konštatované, že pred odvolacím súdom vznesené neboli. Právo obvineného na obhajobu preto vytýkaným postupom krajského súdu nebolo porušené.

V nadväznosti na uvedené potom nemožno konštatovať ani opodstatnenosť námietky, že späťvzatie súhlasu maloletej poškodenej nebolo v odvolacom konaní zohľadnené, keďže súd sa s ním na verejnom zasadnutí riadne oboznámil a vzal ho na vedomie, čo je *expressis verbis* zachytené v zápisnici. Reálne teda nedošlo k jeho opomenutiu. V tejto súvislosti je však nutné krajskému súdu vytknúť, že v odôvodnení uznesenia, ktorým rozhodol o odvolaní obvineného, nie je o úkone späťvzatia žiadna zmienka. Formulácie uvedené v uznesení a jeho obsah oprávnene vyvolávajú dojem, že krajský súd tento úkon pri svojich úvahách o správnosti postupu a záverov súdu prvého stupňa nebral do úvahy, pretože sa s ním nevysporiadal. Odvolací súd taktiež nezrejmal, či podanie zo dňa 8. decembra 2020 obsahujúce späťvzatie súhlasu bolo vôbec účinne podané, jednak z hľadiska ustanovenia § 62 ods. 1 Tr. por., keďže z obsahu spisového materiálu nevyplýva, že by bolo opatrené kvalifikovaným elektronickým podpisom alebo že by bolo v zákonnej lehote doplnené, jednak z hľadiska toho, či pre takýto úkon, ktorý za poškodenú uskutočnila ustanovená opatrovníčka, bolo potrebné schválenie súdu podľa § 111 písm. i) zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok v znení neskorších predpisov. Takýto postup nie je v súlade s právom obvineného na obhajobu, keďže jeho následkom rozhodnutie krajského súdu neposkytuje stranám odpoveď na otázku, či a do akej miery bolo späťvzatie súhlasu maloletej poškodenej s trestným stíhaním pre konanie podstatné a ako sa odrazilo v úvahách a hodnotiacich záveroch odvolacieho súdu. Hoci zo zápisnice o verejnom zasadnutí je evidentné, že súd bol s podaním oboznámený, vzal ho na vedomie, je teda možné predpokladať, že figurovalo i v jeho hodnotiacich úvahách vedúcich k vecne správne výsledku odvolacieho konania. Najvyšší súd zdôrazňuje, že v každom trestnom konaní, ktorého výsledkom je výrok o vine a treste (obzvlášť treste v takej výmere, ako je to v prejednávanej veci), a teda sa ním zasahuje do jedného zo základných ľudských práv, ktorým je osobná sloboda, je nanajvýš žiaduce dať obvinenému odpoveď na všetky otázky, ktoré s jeho odsúdením súvisia a objasniť, prečo neboli akceptované obhajobné tvrdenia, resp. prečo pre výsledok konania neboli rozhodujúce skutočnosti svedčiace v jeho prospech. Poskytnutie odpovedí na tieto otázky by malo patriť do argumentačného štandardu každého rozhodnutia, ktorým sa konkrétna osoba pozbavuje osobnej slobody. To platí i pre odvolacie konanie, ktoré vo vzťahu ku konaniu prvostupňovému plní úlohu revíziu a ktorého výsledkom je konečné, právoplatné a vykonateľné rozhodnutie súdu.

V daných súvislostiach treba ale zdôrazniť, že napriek konštatovanému pochybeniu Najvyšší súd nezhliadol takú intenzitu porušenia práva na obhajobu, pre ktorú by bolo možné konštatovať naplnenie dovolacieho dôvodu a bolo by potrebné napadnuté uznesenie zrušiť. Rozhodnutie krajského súdu dovolací súd považuje za vecne správne, a to aj s ohľadom na skutočnosť, že späťvzatie súhlasu s trestným stíhaním sa týkalo len jedného zo súdených trestných činov (súhlas s trestným stíhaním podľa § 211 ods. 1 Tr. por. sa pri trestnom čine lúpeže nevyžaduje) a postavenie obvineného sa späťvzatím súhlasu nemohlo zmeniť ani vo vzťahu k trestu, keďže ten vychádzal z trestnej sadzby pre trestný čin lúpeže, pričom priťažujúca okolnosť podľa § 37 písm. h) Tr. zák. nebola vzhľadom na aplikáciu ustanovenia § 38 ods. 5 Tr. zák. zohľadňovaná. Porušenie práva na obhajobu v uvedených súvislostiach nemožno preto považovať za kardinálne, teda také, ktoré by zásadným spôsobom zasiahlo do možnosti obvineného brániť sa proti tvrdeniam obžaloby.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. preto dovolací súd nepovažoval za naplnený.

Podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

Dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. sa týka predovšetkým vykonávania dôkazov súdom, ale zahŕňa aj predchádzajúce dve štádiá dokazovania (vyhľadávanie a zabezpečovanie dôkazov), lebo dôkazy zadovážené v rozpore so zákonom, eventuálne získané nezákonným donútením alebo hrozbou, nie sú v trestnom konaní použiteľné a hodnotiteľné. Pokiaľ ide o porušenie zákona, v tejto súvislosti už Najvyšší súd stabilne v rámci svojej rozhodovacej činnosti zdôraznil, že také porušenie by malo svojou povahou a závažnosťou zodpovedať porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čomu napokon zodpovedá i samotná povaha dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku. Nesprávny procesný postup súdu pri vykonávaní dôkazov je úspešným dovolacím dôvodom len vtedy, ak mal negatívny materiálny dopad na práva obvineného.

Obvinený v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. namieta:

- porušenie ustanovenia § 278 ods. 2 Tr. por. tým, že súd sa pri rozhodovaní neopieral len o dôkazy, ktoré boli vykonané na hlavnom pojednávaní, čo sa prejavilo najmä v hodnotení výpovedí svedkyne L. L., u ktorej neprihliadal na tie výpovede, ktoré boli v prospech obvineného;
- vyhodnotenie vykonaného dokazovania nezákonným spôsobom a uznanie obvineného za vinného;
- nepreukázanie viny obvineného, neunesenie dôkazného bremena obžalobou;
- nevierohodnosť, nepresvedčivosť a nezrozumiteľnosť výpovede svedkyne L. L., na svedectvo ktorej súd nemal prihliadať;
- nepribratie znalca z odboru klinická psychológia na posúdenie vierohodnosti a intelektu osobnosti svedkyne L. L.;
- nezákonnosť videozáznamu zachyteného na mobilnom telefóne maloletej, spočívajúca v jeho získaní od neoprávnenej osoby, bez akéhokoľvek záznamu o jeho zabezpečení, a jeho irelevantnosť vo vzťahu k preukazovaniu podstatných skutočností.

Podstatu väčšiny uvedených námietok (hodnotenie výpovede svedkyne L. L., neunesenie dôkazného bremena obžaloby, uznanie viny obvineného, nepribratie znalca za účelom hodnotenia vierohodnosti svedkyne L.) tvorí nesúhlas obvineného s ustáleným skutkovým stavom (jeho rozsahom a správnosťou) a s hodnotením vykonaných dôkazov. Obvinený analyzuje a hodnotí dôkaznú situáciu, polemizuje so skutkovými závermi súdov nižšieho stupňa a napáda spôsob hodnotenia dôkazov prezentujúc opačné, vlastné závery. Najvyšší súd však zdôrazňuje, že v dovolacom konaní nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť zisteného skutku (pokiaľ nejde o výnimku podľa § 371 ods. 3 Tr. por.), čo je explicitne vyjadrené v ustanovení § 371 ods. 1 písm. i) veta za bodkočiarkou Tr. por. Zabezpečiť správnosť a úplnosť skutkových zistení a následne ustáliť skutok je vecou súdu prvého stupňa, prípadne korekcie odvolacieho súdu, a dovolací súd už nie je oprávnený zistený skutok skúmať ani prehodnocovať, ale musí ho ako správny prezumovať a vychádzať z neho. Rovnako to platí o hodnotení

dôkazov vykonaných súdmi nižšieho stupňa, ktoré hodnotenie je predpokladom pre ustálenie skutkových záverov. Uvedenými námietkami sa preto dovolací súd nemohol meritórne zaoberať.

Pokiaľ ide o nezákonnosť videozáznamu zachyteného na mobilnom telefóne maloletej, je treba upriamiť pozornosť na rozhodnutia súdov nižšieho stupňa, v ktorých je jasne uvedené, že ako dôkaz je tento záznam v trestnom konaní nepoužiteľný, preto naň nebolo prihlíadané (rozsudok okresného súdu str. 7, uznesenie krajského súdu str. 4). Táto dovolacia námietka je preto úplne irelevantná.

Vzhľadom na uvedené ani dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. nebol naplnený.

Podľa § 371 ods. 1 písm. h) Tr. por. dovolanie možno podať, ak bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby alebo bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednávany trestný čin nepripúšťa.

Vo vzťahu k výroku o treste obvinený namietal:

- nesprávnu aplikáciu § 37 písm. h) Tr. zák. a následne aj ustanovenia § 41 ods. 1 Tr. zák.;
- neprimeranú prísnosť a nezákonnosť uloženého trestu;
- možnú aplikáciu inštitútu mimoriadneho zníženia trestu.

Čo sa týka námietky nezákonnosti uloženého trestu, je treba uviesť, že súd prvého stupňa pri jeho ukladaní aplikoval ustanovenia § 188 ods. 2, § 38 ods. 5 a § 41 ods. 1 Tr. zák. a pri nezistení poľahčujúcej okolnosti podľa § 36 Tr. zák. a pri vylúčení zohľadnenia zistených prítazujúcich okolností [§ 37 písm. h), písm. m) Tr. zák.] podľa § 38 ods. 5 veta za bodkočiarkou Tr. zák. obvinenému uložil úhrnný trest odňatia slobody v trvaní 9 rokov a 8 mesiacov. V zmysle § 41 ods. 1 Tr. zák. vychádzal z trestnej sadzby ustanovenej pre čin najprísnejšie trestný, ktorým bol trestný čin lúpeže, pri zohľadnení najvyššej dolnej hranice, teda 7 až 12 rokov. Keďže obvinený opätovne spáchal zločin (podľa odpisu z registra trestov bol desaťkrát odsúdený), túto sadzbu súd upravil v zmysle § 38 ods. 5 Tr. zák., teda tak, že zvýšil dolnú hranicu o jednu polovicu na 9 rokov a 6 mesiacov až 12 rokov. Trest potom uložil pri dolnej hranici takto určenej trestnej sadzby. Súčasne bol obvinený podľa § 48 ods. 2 písm. b) Tr. zák. zaradený na výkon trestu do ústavu so stredným stupňom strázenia, keďže bol v posledných desiatich rokoch pred spáchaním trestného činu vo výkone trestu odňatia slobody pre úmyselný trestný čin. Krajský súd sa s uloženým trestom stotožnil.

Najvyšší súd má za to, že trest, ktorý bol obvinenému uložený, bol súladný so zákonom čo do jeho druhu i výmery a postup okresného súdu pri jeho určovaní bol správny. Pokiaľ ide o postup krajského súdu, i napriek späťvzatiu súhlasu s trestným sťažaním bolo možné stotožniť sa s uloženým trestom, na ktorý tento úkon nemal žiaden dopad, keďže jeho základom bol trestný čin lúpeže, ktorý bol naďalej predmetom konania, a prítazujúce okolnosti vrátane § 37 písm. h) Tr. zák. neboli zohľadnené. Je teda možné uzavrieť, že trest bol uložený v súlade so zákonom, preto dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h) Tr. por. nebol naplnený.

Osobitne vo vzťahu k neaplikácii ustanovenia § 39 ods. 1 Tr. zák. súdmi nižšieho stupňa Najvyšší súd uvádza, že táto problematika bola vyriešená stanoviskom Tpj 46/2010, ktorým bol prijatý zjednocujúci záver, že dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h) Tr. por. nie je naplnený tým, že obvinenému nebol uložený trest za použitia § 39 Tr. zák. (resp. § 40 Tr. zák. v znení účinnom do 1. januára 2006), v dôsledku čoho uložený trest má byť neprimeraný, lebo pokiaľ súd nevyužil moderačné oprávnenie podľa uvedených ustanovení a trest vymeral v rámci nezniženej trestnej sadzby, nemožno tvrdiť, že trest bol uložený mimo trestnú sadzbu stanovenú Trestným zákonom za trestný čin, z ktorého bol obvinený uznaný za vinného. Nepoužitie ustanovenia § 39 Tr. zák. resp. § 40 Tr. zák. v znení účinnom do 1. januára 2006 nezakladá žiadny dovolací dôvod.

So zreteľom na uvedené Najvyšší súd nepovažuje ani dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h) Tr. por. za naplnený.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku a nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia je pochybenie súdu pri aplikácii práva na skutok, ktorý bol zistený a v potrebnom rozsahu objasnený, a to v takej intenzite, že to zásadne ovplyvnilo postavenie obvineného (a contrario § 371 ods. 5 Tr. por.). O nesprávnu aplikáciu práva ide najmä vtedy, ak bol skutok v napadnutom rozhodnutí kvalifikovaný ako trestný čin, hoci o trestný čin v tomto prípade nešlo, alebo ak išlo o iný trestný čin, než ten, ktorý sa nachádza v právnej vete napadnutého rozhodnutia, teda ak skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní bol subsumovaný (podradený) pod nesprávnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone, pričom takáto nesprávna subsumpcia bola v neprospech obvineného (teda spravidla pôjde o prísnejšie skutkovú podstatu). Nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia je potom nesprávna aplikácia určitého ustanovenia hmotnoprávnej povahy. V danej súvislosti je potrebné doplniť, že dovolací súd hodnotí skutkový stav pri rozhodovaní o dovolaní, ktoré sa opiera o dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. len z toho hľadiska, či skutok alebo iná okolnosť skutkovej povahy boli správne právne posúdené. Z tohto pohľadu hodnotí aj skutočnosť, či skutok, z ktorého bol obvinený uznaný za vinného, bol v tzv. skutkovej vete rozsudku vymedzený tak, aby zodpovedal znakom skutkovej podstaty príslušného trestného činu (R 47/2008).

Obvinený v rámci uvedeného dovolacieho dôvodu namietal nenaplnenie znakov skutkovej podstaty trestného činu lúpeže a trestného činu porušovania domovej slobody s ohľadom na zákonný výkon rodičovských práv, ako i na absenciu použitia násilia, zmocnenia sa cudzej veci, a absenciu úmyslu, teda subjektívnej stránky trestného činu.

Trestného činu lúpeže podľa § 188 ods. 1 Tr. zák. sa dopustí ten, kto proti inému použije násilie alebo hrozbu bezprostredného násilia v úmysle zmocniť sa cudzej veci. Prísnejšie sa v kvalifikovanej skutkovej podstate potrestá ten, kto uvedený čin spácha na chránenej osobe [§ 188 ods. 2 písm. d) Tr. zák.]. Chránenou osobou sa podľa § 139 ods. 1 písm. a), písm. c) Tr. zák. rozumie dieťa a blízka osoba. Trestný čin je podľa § 122 ods. 7 Tr. zák. spáchaný násilím, ak páchatel použije na jeho spáchanie fyzické násilie proti telesnej integrite inej osoby alebo ak je spáchaný na osobe, ktorú páchatel uviedol do stavu bezbrannosti ľst'ou, alebo ak páchatel použil násilie proti veci iného.

Trestného činu porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1 Tr. zák. sa dopustí ten, kto neoprávnenne vnikne do obydlia iného alebo tam neoprávnenne zotrúva. Prísnejšie sa v kvalifikovanej skutkovej podstate potrestá, kto uvedený čin spácha na chránenej osobe [§ 194 ods. 3 písm. a) Tr. zák.]. Chránenou osobou sa podľa § 139 ods. 1 písm. a), písm. c) Tr. zák. rozumie dieťa a blízka osoba.

Objektom trestného činu lúpeže je ochrana osobnej slobody a majetku. Lúpež je z hľadiska objektu zloženou, kumulatívnou skutkovou podstatou, preto je na naplnenie objektu potrebné napadnúť protiprávnym konaním naraz obidva týmto ustanovením chránené záujmy. Konanie páchatel'a (objektívna stránka) potom spočíva v použití násilia alebo hrozby násilím ako prostriedku na prekonanie kladeného alebo očakávaného odporu poškodeného. Násilie alebo hrozba bezprostredného násilia sú prostriedkom na zmocnenie sa cudzej veci, preto musia predchádzať zmocneniu sa veci. Zmocnením sa veci treba rozumieť, že páchatel' si zjedná možnosť s vecou nakladať s vylúčením toho, kto ju mal dosiaľ vo svojej moci. Ide o prevedenie faktickej moci nad ňou z oprávnenej osoby na páchatel'a. Nie je rozhodujúce, či si páchatel' chcel vec privlastniť, alebo ju len prechodne užívať alebo zničiť (R 41/1967). Pre páchatel'a musí ísť o cudziu vec. Hodnota veci nie je pri základnej skutkovej podstate rozhodujúca, rovnako ani to, či poškodenému vznikla majetková škoda. Ani výnimočne malá intenzita násilia alebo hrozby bezprostredného násilia nie je dôvodom na posúdenie konania páchatel'a ako trestného činu krádeže (R 60/1967). Úmysel páchatel'a (subjektívna stránka) sa musí vzťahovať tak na násilné konanie, ktorým chce páchatel' prekonať alebo znemožniť odpor obeť, pre ktorý sa inak nemôže zmocniť veci,

ako aj na to, aby sa zmocnil cudzej veci. Tento úmysel ale nemusí smerovať k trvalej dispozícii s vecou. Trestný čin lúpeže je dokonaný už použitím násillia alebo hrozby bezprostredného násillia proti niekomu v úmysle zmocniť sa cudzej veci, pričom nie je potrebné, aby bol tento úmysel uskutočnený (R 37/1970, R 2/1980). Páchateľom (subjektom) tohto trestného činu (zločinu) môže byť ktokoľvek, ide teda o subjekt všeobecný.

Objektom trestného činu porušovania domovej slobody je domová sloboda. Je úzko spätá s ochranou obydlia, ktoré je v zmysle čl. 21 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky nedotknuteľné a nie je dovolené doň vstúpiť bez súhlasu toho, kto v ňom býva. Trestný zákon chráni domovú slobodu tak vlastníka, ako aj užívateľa domu alebo bytu, a to proti komukoľvek, aj proti vlastníkovi. Chráni však len tie priestory, ktoré užívateľ používa na bývanie (R 30/1965). Vniknutie do neobývaného domu alebo bytu alebo do prázdnej novostavby nie je trestným činom porušovania domovej slobody (R 1/1980). Objektívna stránka tohto trestného činu spočíva v neoprávnenom vniknutí do obydlia alebo neoprávnenom zotrvaní v ňom. Neoprávneným vniknutím je nežiaduci, bez súhlasu alebo proti vôli oprávneného užívateľa uskutočnený vstup do domu alebo do bytu, ktorým sa zasahuje do domovej slobody (R 11/1997-II). Neoprávneným zotrvaním sa rozumie prípad, keď sa páchateľ dostane do domu alebo bytu iného oprávneného, ale následne tam proti vôli oprávneného užívateľa zotrva. Táto vôľa oprávneného užívateľa môže byť prejavená výslovne alebo konkludentne. Subjektívna stránka vyžaduje úmyselné zavinenie páchateľa, ktorým môže byť ktokoľvek, ide teda o subjekt všeobecný. Trestný čin porušovania domovej slobody je prečinom.

Po preskúmaní veci vo vzťahu k obvinenému L. Z. dovolací súd, vychádzajúc zo skutkových záverov ustálených súdmi nižšieho stupňa, ktoré nie je už oprávnený skúmať a meniť, dospel k tomu, že z vymedzenia skutku je zrejmé, že naplnia znaky trestného činu lúpeže a trestného činu porušovania domovej slobody, a že obvinený naplnil skutkové podstaty oboch z nich spôsobom uvedeným v Trestnom zákone, keď dňa 12. októbra 2019 pod vplyvom alkoholu prišiel do označeného bytového domu a následne cez zatvorené neuzamknuté dvere neoprávnené vošiel do bytu, ktorý obývala L. L. s ich maloletou dcérou, a následne, keď maloletá na pokyn matky na mobilný telefón nahrávala incident, ktorý vznikol medzi L. L. a obvineným, obvinený chytil maloletú za ruku, ťahal ju a pokúšal sa vziať jej telefón, čo sa mu nepodarilo, pričom maloletej neboli spôsobené žiadne zranenia. Je zrejmé, že formálne znaky skutkovej podstaty trestného činu lúpeže a trestného činu porušovania domovej slobody boli dané a v zmysle ustáleného skutkového stavu naplnené.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. sa preto nepreukázal.

Nad rámec možného dovolacieho prieskumu a nad rámec odôvodnenia napadnutého rozhodnutia Najvyšší súd uvádza nasledovné:

Úmysel, tvoriaci subjektívnu stránku trestného činu, spočívajúci v tom, že páchateľ chcel spôsobom uvedeným v zákone porušiť alebo ohroziť záujem chránený zákonom, alebo vedel, že svojím konaním ho môže spôsobiť, a pre tento prípad bol s tým uzrozumený, sa pri trestnom čine lúpeže musí vzťahovať tak na použitie násillia, ako i na zmocnenie sa cudzej veci. Trestný čin lúpeže je dokonaný už len použitím násillia bez ohľadu na to, akým spôsobom chce páchateľ ďalej s vecou naložiť. Správne zistenie úmyslu páchateľa v tom smere, ako chcel s vecou naložiť, má však význam pre zistenie výšky škody vo vzťahu ku kvalifikovanej skutkovej podstate (por. R 51/1976). Subjektívna stránka tohto trestného činu zahŕňa určitý vnútorný psychický vzťah páchateľa ku skutočnostiam zakladajúcim trestný čin, i pohnútku páchateľa. Zmocnením sa cudzej veci sa rozumie získanie faktickej moci nad vecou, jej ovládnutie za účelom nakladať s ňou samotnou, so zameraním sa na jej majetkovú hodnotu, či už si páchateľ chce vec prisvojiť, previesť ju na iného, prechodne ju užívať alebo zničiť. Pohnútkou páchateľa je v podstate jeho osobná motivácia, vnútorný podnet spáchať trestný čin, jeho dôvod, ide o tzv. stav nespokojnosti páchateľa s tým, čo by chcel trestným činom získať, dosiahnuť.

V prejednávanej veci z ustálených skutkových záverov vyplýva, že obvinený reagoval na maloletú s telefónom v ruke až vtedy, keď táto na pokyn matky nahrávala incident. Medzi nahrávaním incidentu

maloletou a konaním obvineného, zakladajúcim znaky skutkovej podstaty trestného činu lúpeže, je tak preukázaná priama príčinná súvislosť, t. j. vzťah príčiny a následku, čo vyplýva zo skutkovej vety, zhodne i z obsahu vykonaných dôkazov (výpoveď obvineného, svedkyne L.) a z výsledku ich hodnotenia okresným súdom (str. 8 rozsudku). Skutočnosť, že obvinený konal v reakcii na nahrávanie bola preto nesporná, pričom táto sa zároveň javí ako primárna pohnútko obvineného (vnútorná nespokojnosť s tým, čo by chcel svojim konaním dosiahnuť) s priamym dopadom na jeho úmysel, o čom svedčí i spôsob vykonania skutku a jeho zakončenie (trestný čin bol síce dokonaný, ale nie dokončený). S ohľadom na uvedené potom v tejto veci vyvstáva otázka, či obvinený mal svojim konaním v úmysle zmocniť sa konkrétnej veci (mobilného telefónu) pre samotnú jej vecnú podstatu, nakladať s ňou ako s majetkovou hodnotou a zasiahnuť tak majetkový objekt trestného činu, alebo zabrániť vytváraniu zvukovo - obrazového záznamu jeho osoby (nahrávaniu na mobilný telefón, teda činnosti s ním spojenej), pre ktoré nebol daný z jeho strany súhlas, čomu sa v rámci hodnotenia dôkazov súdy nižšieho stupňa bližšie nevenovali.

Podľa stanoviska trestnoprávneho kolégia prijatého 14. júna 2010, Tpj 39/2010 (S 3/2011), dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ktoré urobili súdy prvého a druhého stupňa. Tento dovolací dôvod preto nemôže napĺňať ani poukaz na to, že nebola v konaní preukázaná vykonaným dokazovaním subjektívna stránka trestného činu. Táto totiž predstavuje vnútorný vzťah páchateľa k spáchanému trestnému činu, ktorý nie je možné skúmať priamo, ale len sprostredkované, t. j. tak ako sa navonok prejavuje v jeho konaní, ktoré je napokon obsahom skutkovej vety rozhodnutia. Predmetom dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. potom môže byť už len nesprávne právne posúdenie takto ustáleného skutku v skutkovej vete rozhodnutia ustálenej súdmi prvého a druhého stupňa, ale nikdy samotné skutkové zistenie, ktoré sú jej obsahom a ktoré nie je možné akokoľvek dopĺňať a meniť.

Vzhľadom na uvedené stanovisko Najvyšší súd nie je v dovolacom konaní oprávnený posudzovať a prehodnocovať okolnosti naplňajúce subjektívnu stránku trestného činu lúpeže, rovnako tak jeho objekt, ktoré súdy nižšieho stupňa ustálili určitým spôsobom (tieto by bolo možné preskúmať len na základe dovolania podaného ministrom spravodlivosti v súlade s § 371 ods. 3 Tr. por.).

Najvyšší súd na základe vyjadreného, vychádzajúc z charakteru dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku, dospel k záveru, že v rozsahu námietok obvineného nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por., a preto ho podľa § 382 písm. c) Tr. por. na neverejnom zasadnutí ako nedôvodné odmietol.

Uznesenie prijal senát jednomyseľne.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.